

Bibliography

- Abel, Wilhelm, *Agricultural fluctuations in Europe. From the thirteenth to the twentieth centuries* (London 1980)
- Abrahamsson, Bengt, *Military Professionalization and Political Power* (Beverly Hills, CA, 1972)
- Adams, Simon, 'Tactics or Politics? "The Military Revolution" and the Hapsburg Hegemony, 1525-1648', in John A. Lynn, ed., *Tools of War. Instruments, Ideas, and Institutions of Warfare, 1445-1871* (Urbana and Chicago 1990) 28-52
- Julia Adams, 'Trading states, trading places: The role of patrimonialism in Early Modern Dutch Development', *Comparative Studies in Society and History*, 36-2 (1994) 319-355.
- Adriaenssen, L.F.W., 'Hoe Tilburg in de Opstand goed garen spon. De opkomst van Tilburg als lakencentrum', *Bijdragen tot de Geschiedenis* 85 (2002), 5-34
- Adriaenssen, Leo, *Staatsvormend geweld. Overleven aan de frontlinies in de meierij van Den Bosch, 1572-1629* (Tilburg 2007)
- Aelianus, *The tactiks of Aelian or art of embattailing an army after ye Grecian manner Englished & illustrated with figures throughout: & notes vpon ye chapters of ye ordinary motions of ye phalange by I.B. The exercise military of ye English by ye order of that great generall Maurice of Nassau Prince of Orange & Gouvernor & Generall of ye vnited Prouinces is added* (London 1616)
- Aglionby, William, *The present state of the United Provinces of the Low-Countries as to the government, laws, forces, riches, manners, customes, revenue, and territory of the Dutch in three books* (London 1669)
- Ágoston, Gábor, 'Empires and warfare in east-central Europe, 1550-1750: the Ottoman-Habsburg rivalry and military transformation', in: Frank Tallet and D.J.B. Trim, *European Warfare, 1350-1750* (Cambridge 2010), 110-134
- Aitzema, Lion, *Notable revolutions beeing a true relation of what hap'ned in the United Provinces of the Netherlands in the years MDCL and MDCLI somewhat before and after the death of the late Prince of Orange* (London 1653) [see also under Van Aitzema]
- Anderson, M.S., *War and Society in Europe of the Old Regime, 1618-1789* (Leicester 1988)
- Anderson, Perry, *Lineages of the Absolutist State* (London 1974)
- Appel, Michael, *Werner Sombart. Historiker und Theoretiker des modernen Kapitalismus* (Marburg 1992)
- Arnade, Peter, *Beggars, Iconoclasts, and Civic Patriots. The Political Culture of the Dutch Revolt* (Ithaca and London 2008)
- Arnold, Thomas F., 'Fortifications and the Military Revolution: The Gonzaga Experience, 1530-1630', in: Clifford J. Rogers (ed), *The Military Revolution Debate: Readings on the Military Transformation of Early Modern Europe* (Boulder, CO, 1995), 201-226
- Ash, Ronald G., 'War and state-building', in: Frank Tallet and D.J.B. Trim, *European Warfare, 1350-1750* (Cambridge 2010) 322-338
- Ashton, Robert, 'Deficit finance in the reign of James I', *Economic History Review* 10 (1957) 15-29
- Aten, Diederik, *Als het gewelt komt ... Politiek en economie in Holland benoorden het IJ 1500-1800* (Hilversum 1995)
- B**
- Claude Badalo-Dulong, *Banquier du Roi. Bartelemy Hervart 1606-1676* (Paris 1951)
- Baetens, R. 'Organisatie en resultaten van de Vlaamse kaapvaart in de 17^e eeuw', *Mededelingen van de. Marine Academie van België* 21 (1969-1971) 89-125
- Barbera, Henry, *Rich Nations and Poor in Peace and War* (Lexington, MA 1973)
- Barbour, Violet, *Capitalism in Amsterdam in the 17th century* (Ann Arbor, MI 1963)
- Barnekamp, Josef, 'Sie hausen uebell, schlagen die leuth und schatzen über die massen. Velen und Ramsdorf 1580-1650', in: Timothy Sodmann, *1568-1648. Zu den Auswirkungen des Achtzigjährigen Krieges auf die östlichen Niederlande und das Westmünsterland* (Vreden 2002), 29-64.
- Bartstra, J.S., *Vloetherstel en legeraugmentatie 1770-1780* (Assen 1952)
- Baumann, Reinhard, *Landsknechte. Ihre Geschichte und Kultur vom Späten Mittelalter bis zum Dreissigjährigen Krieg* (Munich 1994)
- Becht, H.E., *Statistische gegevens betreffende den handelsomzet van de Republiek der Verenigde Nederlanden gedurende de 17e eeuw (1579-1715)* (The Hague 1908)
- Beguín, Katia, 'La circulation des rentes constituées dans la France du XVIIe siècle. Une approche de l'incertitude économique', *Annales* 60 (2005) 1229-1244.
- Bennett, Matthew, 'Legality and legitimacy in war and its conduct, 1350-1650', in: Frank Tallet and D.J.B. Trim, *European Warfare, 1350-1750* (Cambridge 2010), 264-277
- Bentivoglio, Guido, *The Compleat History of the Warrs of Flanders* (London 1654 [1635])
- Berenger, Jean, *Finances et Absolutisme autrichien dans la seconde moitié du XVIIeme siècle* (Paris 1970)

- Black, Jeremy, *A Military revolution? Military Change and European Society 1500-1800* (London 1991)
- Black, Jeremy, 'A Military Revolution? A 1660-1792 Perspective', in: Clifford J. Rogers (ed), *The Military Revolution Debate: Readings on the Military Transformation of Early Modern Europe* (Boulder, CO, 1995), 95-114
- Black, Jeremy, *European warfare 1660-1815* (London 1994)
- Black, Jeremy, 'Introduction', in: Jeremy Black (ed), *War in the early modern world* (London 1999) 1-24
- Blockmans, Wim P., 'Voracious states and obstructing cities', in: Charles Tilly and Wim P. Blockmans (eds), *Cities and the rise of states in Europe, a.d. 1000 to 1800* (New York 1994) 218-250
- Blockmans, Wim, *Metropolen aan de Noordzee. De geschiedenis van Nederland 1100-1560* (Amsterdam 2010)
- Boogman, J.C., 'De overgang van Gouda, Dordrecht, Leiden en Delft in de zomer van het jaar 1572', *Tijdschrift voor Geschiedenis* 57 (1942) 81-112
- Bonke, A.H., 'Het eiland Onrust. Van scheepswerf van de VOC tot bedreigd historisch-archeologisch monument', in: M.H. Bartels, E.H.P. Cordfunke, and H. Sarfatij (eds), *Hollanders uit en thuis. Archeologie, geschiedenis en bouwhistorie gedurende de VOC-tijd in de Oost, de West en thuis. Cultuurhistorie van de Nederlandse expansie* (Hilversum 2002) 45-60
- Bonney, Richard (ed), *Economic Systems and State Finance* (Oxford 1995)
- Borel, Pierre, *A summary or compendium of the life of the most famous philosopher Renatus Descartes* (London 1670)
- Bos-Rops, J.A.M.Y., *Graven op zoek naar geld. De inkomsten van de graven van Holland en Zeeland, 1389-1433* (Hilversum 1993)
- Braddick, Michael, *God's Fury, England's Fire. A New History of the English Civil Wars* (London 2008)
- Brandon, Pepijn, 'Marxism and the Dutch miracle: the Dutch Republic and the Transition-Debate', *Historical Materialism* 19:2 (2011) 90-130
- Braudel, Fernand, *Civilisation matérielle, économie et capitalisme, XVe-XVIIe siècle. Tome III: Le temps du monde* (Paris 1979)
- Braunius, S.W.P.C., 'Oorlogsvloot', in: L. M. Akveld, S. Hart and W.J. van Hoboken (eds.), *Maritieme geschiedenis der Nederlanden II* (Bussum 1977), 316-356.
- Brewer, John, *The Sinews of Power: War, Money, and the English State (1688-1783)* (Cambridge 1989)
- Browning, Andrew (ed), *English Historical Documents 1660-1714* (London 1953)
- Bruijn, J.R. (ed), *De oorlogvoering ter zee in 1673 in journalen en andere stukken* (Groningen 1966)
- Bruijn, Jaap R., *The Dutch Navy of the Seventeenth and Eighteenth Centuries* (Columbia SC, 1993)
- Bruijn, J.R., 'Mercurius en Mars uiteen. De uitrusting van de oorlogsvloot in de zeventiende eeuw', in: S. Groenveld, M.E.H.N. Mout, and I. Schöffner, *Bestuurders en Geleerden. Opstellen over onderwerpen uit de Nederlandse geschiedenis van de zestiende, zeventiende en achttiende eeuw* (Amsterdam/Dieren 1985)
- Bruijn, J.R., *De admiraliteit van Amsterdam in rustige jaren 1713-1751* (Amsterdam/Haarlem 1970)
- Bruijn, Jaap R., 'States and Their Navies from the Late Sixteenth to the End of the Eighteenth Centuries', in: Philippe Contamine (ed), *War and Competition between States* (Oxford 2000) 69-98
- Brulez, Wilfried, 'Het gewicht van de oorlog in de nieuwe tijden. Enkele aspecten', *Tijdschrift voor Geschiedenis* 91 (1978) 386-406
- Burschel, Peter, *Söldner im Nordwestdeutschland des 16. und 17. Jahrhunderts. Sozialgeschichtliche Studien* (Göttingen 1994)

C

- Caferro, William P. 'Warfare and Economy in Renaissance Italy, 1350-1450', *Journal of Interdisciplinary History* 39 (2008), 167-209
- Caldecott-Baird, Duncan, *The Expedition in Holland 1572-1574. The Revolt of the Netherlands: The Early Struggle for Independence. From the Manuscript by Walter Morgan* (London 1976)
- Chase, Kenneth, *Firearms. A Global History to 1700* (Cambridge 2003)
- Chase-Dunn, Christopher, *Global Formation: Structures of the World Economy* (Cambridge, MA, 1989)
- Chaudhuri, K.N., *Trade and Civilisation in the Indian Ocean. An Economic History from the Rise of Islam to 1750* (Cambridge 1985)
- Childs, John, *Armies and warfare in Europe 1648-1789* (New York 1982)
- Cipolla, Carlo M., *Guns, Sails and Empires. Technological Innovation and the Early Phases of European Expansion 1400-1700* (New York 1965)
- Clark, Peter, *English Provincial Society from the Reformation to the Revolution: Religion, Politics and Society in Kent 1500-1640* (Hassocks 1977)
- Collins Baker, C.H. *The life and circumstances of James Brydges, First Duke of Chandos* (Oxford 1949)
- Coulomb, Fanny and Jacques Fontanel, 'Disarmament: A Century of Economic Thought', *Defence and Peace Economics* 14 (2003) 193-208

Croxton, Derek, 'A Territorial Imperative? The Military Revolution, Strategy and Peacemaking in the Thirty Years War', *War in History* 5 (1998) 253-279.

Corvisier, André, *Armies and societies in Europe 1494-1789* (Bloomington and London 1979)

D

Dambruyne, Johan, *Mensen en centen. Het 16de-eeuwse Gent in demografisch en economisch perspectief* (Gent 2001)

Darley, Gillian, *John Evelyn. Living for Ingenuity* (New Haven CT 2006)

Davids, Karel, *The Rise and Decline of Dutch Technological Leadership. Technology, Economy and Culture in the Netherlands, 1350-1800* (Leiden 2008)

C.S.L. Davies, 'Provisions for armies, 1509-50; a study in the effectiveness of early Tudor government', *Economic History Review* 17 (1964) 234-248

Deane, Phyllis, 'War and industrialisation', in: J.M. Winter (ed.), *War and Economic Development. Essays in memory of David Joslin* (Cambridge 1975) 91-102.

Decavele, Johan, 'Willem van Oranje, De "vader" van een verscheurd "Vaderland"(1577-1584)', *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent* 38 (1984) 69-85

De Cauwer, Peter, *Tranen van bloed. Het beleg van 's-Hertogenbosch en de oorlog in de Nederlanden, 1629* (Amsterdam 2008)

De Graaf, Ronald, *Oorlog, mijn arme schapen. Een andere kijk op de Tachtigjarige Oorlog 1565-1648* (Franeker 2004)

De Jong, Michiel, *Staat van Oorlog. Wapenbedrijf en militaire hervorming in de Republiek der Verenigde Nederlanden, 1585-1621* (Hilversum 2005)

Dekker, Rudolf, *Holland in beroering. Oproeren in de 17de en 18de eeuw* (Baarn 1982)

Dekker, Rudolf and Lotte van der Pol, *The Tradition of Female Transvestism in Early Modern Europe* (London 1989)

De Korte, J.P., *De jaarlijkse financiële verantwoording in de Verenigde Oostindische Compagnie* (The Hague 1983)

De Kraker, Adriaan M.J., *Landschap uit Balans. De invloed van de natuur, de economie en de politiek op de ontwikkeling van het landschap in de Vier Ambachten en het Land van Saeftinghe tussen 1488 en 1609* (Utrecht 1997)

Den Heijer, Henk, *De geschiedenis van de WIC* (Zutphen 2002)

Den Heijer, Henk, *Goud, ivoor en slaven. Scheepvaart en handel van de Tweede Westindische Compagnie op Afrika, 1674-1740* (Zutphen 1997)

René Descartes, *Discours de la Méthode pour bien conduire sa raison, et chercher la vérité dans les sciences* (Amsterdam 1637), text available at internet: <http://www.mala.bc.ca/~johnstoi/descartes/Discours.htm> (access 29-6-2005), English translation at: <ftp://pandemonium.tiscali.de/pub/gutenberg/etext93/dcart10.txt> (access 29-6-2005).

Desprez, A., 'Stadsversterkingen en burgerwacht tijdens de instauratiejaren der Gentse Calvinistische Republiek (1577-1579)', *Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent ... (....)* 3-18

De Swaan, Abram, 'Widening circles of social identification: Emotional concerns in sociogenetic perspective', *Theory, Culture and Society* 12 (1995) 25-39

De Vries, Jan and Ad van der Woude, *The First Modern Economy. Success, Failure, and Perseverance of the Dutch economy, 1500-1815* (Cambridge 1995)

Devires, Kelly, 'Gunpowder Weaponry and the rise of the early Modern State', *War in History* 5 (1998) 127-145

Diamond, Jared, *Guns, Germs, and Steel. The Fates of Human Societies* (New York 1997)

Dickson, P.G.M., *The Financial Revolution in England*

Diekerhoff, F.L., *De oorlogsvloot in de zeventiende eeuw* (Bussum 1967)

Dormans, E.H.M., *Het tekort. Staatschuld in de tijd der Republiek* (Amsterdam 1991)

Downing, Brian M., *The Military Revolution and Political Change. Origins of Democracy and Autocracy in Early Modern Europe* (Princeton 1992)

Drake, Michael S., *Problematics of Military Power: Government, Discipline and the Subject of Violence* (Portland, OR, 2001)

Duffy, C., *Siege warfare: the fortress in the early modern world 1494-1660* (London 1979)

Duffy, Michael, 'Introduction: The Military Revolution and the State 1500-1800', in: Michael Duffy (ed.), *The Military revolution and the State 1500-1800* (Exeter 1980) 1-9

Duffy, Michael, 'The Foundations of British Naval Power', in: Michael Duffy (ed.), *The Military revolution and the State 1500-1800* (Exeter 1980) 49-85

Duindam, Jeroen, 'Geschiedschrijving en oorlogvoering: de metamorfose van een klassiek thema', *Bijdragen en Mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden* 118 (2003), 455-466
Dutch Drawn to Life, The (London 1664)

E

- Ebben, Maurits A., *Zilver, brood en kogels voor de koning. Kredietverlening door Portugese bankiers aan de Spaanse kroon 1621-1665* (Leiden 1996)
- Elias, Joh. E., *De vlootbouw in Nederland in de eerste helft der 17^e eeuw 1596-1655* (Amsterdam 1933)
- Ellemers, J.E., 'The revolt of the Netherlands. The part played by religion in the process of nation-building', *Social Compass* 14:2 (1967), 93-103
- Elliott, John, *Richelieu and Olivares* (Cambridge 1984)
- Enthoven, Victor, 'De oorlog wordt duur betaald. Een vergelijking van de financiering van de zeeoorlog in Spanje en de Republiek naar aanleiding van de slag bij Duins, 1639', in: W. Fritschy, J.K.T. Postma and J. Roelevink, *Doel en middel. Aspecten van financieel overheidsbeleid in de Nederlanden van de zestiende eeuw tot heden* (Amsterdam 1995)
- Enthoven, Victor, *Zeeland en de opkomst van de Republiek. Handel en strijd in de Scheldedelta c. 1550-1621* (Leiden 1996)
- Victor Enthoven, 'Mars en Mercurius bijeen. De smalle marges van het Nederlandse maritieme veiligheidsbeleid rond 1650', in: Leo Akveld e.a. (eds), *In het kielzog. Maritiem-historische studies aangeboden aan Jaap R. Bruijn bij zijn vertrek als hoogleraar zeegechiedenis aan de Universiteit Leiden* (Amsterdam 2003) 40-60
- Ergang, Robert, *The Myth of the All-Destructive Fury of the Thirty Years' War* (Pocono Pines, PA 1956)
- Ernstberger, Anton, *Hans de Witte. Finanzmann Wallensteins* (Wiesbaden 1954)

F

- Faber, J.A., *Drie eeuwen Friesland. Economische en sociale ontwikkelingen van 1500 tot 1800* (Leeuwarden 1973)
- Feitsma, W.A., *Delft en haar krijgsgeschiedenis* (Delft 1987)
- Feld, M.D., 'Middle-Class Society and the Rise of Military Professionalism: The Dutch Army 1589-1609', *Armed Forces and Society* 1 (1975) 419-442
- Feltham, Owen, *A brief character of the Low-Countries under the States. Being three weeks observation of the Vices and Vertues of the Inhabitants* (London 1952)
- Fishman, Jane Susannah, *Boerenverdriet. Violence between Peasants and Soldiers in Early Modern Netherlands Art* (Ann Arbor MI, 1979)
- Fissel, Mark C., *English warfare 1511-1642* (London and New York 2001)
- Fletcher, Anthony, *A County Community in Peace and War: Sussex 1600-1660* (London and New York 1975)
- Floore, Pieter, 'Bouw en onderhoud van VOC-forten in de 17^e eeuw', in: M.H. Bartels, E.H.P. Cordfunke, and H. Sarfatij (eds), *Hollanders uit en thuis. Archeologie, geschiedenis en bouwhistorie gedurende de VOC-tijd in de Oost, de West en thuis. Cultuurhistorie van de Nederlandse expansie* (Hilversum 2002) 161-184
- Formsma, W.J., *Geschiedenis tussen Eems en Lauwers* (Assen/ Maastricht 1988)
- Friedrichs, Christopher R., 'The war and German society', in: Geoffrey Parker (ed.), *The Thirty Years War* (London and New York 1997), 186-192
- Friedrichs, C.R., *Urban Society in an Age of War: Nördlingen, 1580-1720* (Princeton 1979).
- Frijhoff, Willem and Marijke Spies, *1650: Hard-Won Unity* (Assen and Basingstoke, 2004)
- Fritschy, 'A Financial Revolution' reconsidered: public finance in Holland during the Dutch revolt, 1568-1648', *Economic History Review* 56 (2003) 57-89.
- Fritschy, Wantje, 'The Efficiency of Taxation in Holland', in: Oscar Gelderblom (ed.), *The Political Economy of the Dutch Republic* (Surrey 2009) 55-84.
- Fritschy, Wantje, 'Holland's public debt and Amsterdam's capital market (1585-1609)', in: C.S. Ayá and B.J. García García (eds.), *Banca, crédito y capital. La Monarquía Hispánica y los antiguos Países Bajos (1505-1700)* (Madrid 2006) 39-59
- Frost, Robert I., *The Northern Wars. War, State and Society in Northeastern Europe, 1558-1721* (Harlow 2000),
- Fruin, R. *Tien jaren uit den Tachtigjarigen Oorlog, 1588-1598* (The Hague 1941)

G

- Gaastra, F.S., *De Geschiedenis van de VOC* (Zutphen 2002)
- Gaastra, F.S. and J.R. Bruijn, 'The Dutch East India Company's Shipping, 1602-1795, in a comparative perspective', in: Jaap R. Bruijn and Femme S. Gaastra, *Ships, Sailors, and Spices. East India Companies and their shipping in the 16th, 17th and 18th centuries* (Amsterdam 1993) 177-208.
- Gaastra, F.S., 'Arbeid op Oostenburg. Het personeel van de kamer Amsterdam van de VOC', in: J.B. Kist a.o. (eds), *Van VOC tot Werkspoor. Het Amsterdamse Industrieterrein Oostenburg* (Utrecht 1986) 63-80
- Femme Gaastra, "'Sware continuerende lasten en groten ommeslagh". Kosten van de oorlogsvoering van de Verenigde Oost-Indische Compagnie', in: Gerrit Knaap en Ger

- Teitler, *De Verenigde Oost-Indische Compagnie tussen oorlog en diplomatie* (Leiden 2002) 81-104.
- Gaukroger, Stephen, *Descartes. An intellectual biography* (Oxford 1995)
- Gaunt, Peter, 'One of the Goodliest and Strongest Places that I Ever Looked Upon': Montgomery and the Civil War', in: Diana Dunn (ed) *War and Society in Medieval and Early Modern Britain*, Liverpool 2000, 180-203
- Gelderblom, Oscar, *Zuid-Nederlandse kooplieden en de opkomst van de Amsterdamse stapelmarkt (1578-1630)* (Hilversum 2000)
- Gelderblom, Oscar, 'From Antwerp to Amsterdam. The contribution of merchants from the Southern Netherlands to the commercial expansion of Amsterdam c. 1540-1609', *Review* 26 (2003) 247-282
- Gelderblom, Oscar, 'The Organization of Long-Distance Trade in England and the Dutch republic, 1550-1650', in: Oscar Gelderblom (ed.), *The Political Economy of the Dutch Republic* (Surrey 2009) 223-254
- Gelderblom, Oscar, 'The Governance of Early Modern Trade: The case of Hans Thijs, 1556-1611', *Enterprise and Society* 4 (2003) 606-639
- Gelderblom, Oscar and Joost Jonker, 'A conditional miracle. The market forces that shaped Holland's public debt management, 1514-1713', paper Utrecht University 2010
- Gelderblom, Oscar and Joost Jonker, 'Completing a Financial Revolution: The Finance of the Dutch East India Trade and the Rise of the Amsterdam Capital Market, 1595-1612', *Journal of Economic History* 64 (2004) 641-672.
- Gelderblom and Jonker, Probing
- Geyl, Pieter, *The revolt of the Netherlands (1555-1609)* (London 1932)
- Glamann, Kristof, *Dutch-Asiatic Trade 1620-1740* (The Hague 1981)
- Glete, Jan, *Navies and Nations. Warships, Navies and State Building in Europe and America, 1500-1800* (Stockholm 1993)
- Glete, Jan, *War and the State in Early Modern Europe. Spain, the Dutch republic and Sweden as Fiscal-Military States, 1500-1660* (London 2002)
- Gijsbers, Wilma, *Kapitale ossen. De internationale handel in slachtvee in Noordwest-Europa (1300-1750)* (Hilversum 1999)
- Göse, Frank, 'Landstände und Militär. Die Haltung der kur- und neumärkischen Ständerepräsentanten zum brandenburg-preussischen Militärsystem im ausgehenden 17. Und 18. Jahrhundert', in: Stefan Kroll and Kersten Krüger (eds), *Militär und ländliche Gesellschaft in der frühen Neuzeit* (Hamburg 2000) 191-222
- González de Leon, Fernando, 'Doctors of military discipline. Technical expertise and the paradigm of the Spanish soldier in the early modern period', *Sixteenth Century Journal* 27 (1996), 61-85
- Gorski, Philip S., *The Disciplinary Revolution. Calvinism and the Rise of the State in Early Modern Europe* (Chicago 2003)
- Grapperhaus, F.H.M., *Alva en de tiende penning* (Deventer 1982)
- Greif, Avner, *Institutions and the path to modern economy: lessons from medieval trade* (Cambridge 2006)
- Griffiths, Gordon, 'The Revolutionary Character of the Revolt of the Netherlands', *Comparative Studies in Society and History* 2 (1960), 452-472
- Groenveld, S., *Van vyanden und vrienden bedroevet. De gevolgen van het beleg van Leiden voor de omgeving van de stad* (The Hague 2001)
- Gunn, Steven, 'War and the emergence of the state: Western Europe, 1350-1600', in: Frank Tallet and D.J.B. Trim, *European Warfare, 1350-1750* (Cambridge 2010), 50-73
- Gunn, Steven, David Grummit, and Hans Cools, *War, State, and Society in England and the Netherlands 1477-1559* (Oxford 2007)
- Gutmann, Myron P., 'Why they stayed: the problem of wartime population loss', *Tijdschrift voor Geschiedenis* 91 (1978) 407-428.
- Gutmann, Myron P., *War and rural life in the early modern Low Countries* (Assen 1980)
- H**
- Hacker, Barton C., 'Military Institutions, Weapons, and Social Change: Toward a New History of Military Technology', *Technology and Culture* 35 (1994) 768-834.
- Hahlweg, Werner, *Die Heeresreform der Oranier und die Antike. Studien zur Geschichte des Kriegswesens der Niederlande, Deutschlands, Frankreichs, Englands, Italiens, Spaniens und der Schweiz vom Jahre 1589 bis zum Dreissigjährigen Kriege* (Osnabrück 1987)
- Jahn, Peter-Michael, 'Kriegserfahrungen von Kindern und Jugendlichen im Zeitalter des Dreissigjährigen Krieges', in: Dittmar Dahlmann (ed), *Kinder und Jugendliche in Krieg und Revolution. Vom Dreissigjährigen Krieg bis zu den Kindersoldaten Afrikas* (Paderborn 2000) 1-15.
- Hale, 'Armies, navies and the art of war', *Cambridge Histories online* 171-208,
- Hale, J.R., *War and Society in Renaissance Europe 1450-1620* (London 1985)

- Hale, J.R. and M.E. Mallett, *The Military Organization of a Renaissance State. Venice c. 1400 to 1617* (Cambridge 1984)
- Halkos, George E. and Nickolas C. Kyriazis, 'A Naval Revolution and Institutional Change: The Case of the United Provinces', *European Journal of Law and Economics* 19 (2005) 41-68
- Hall, Bert S. and Kelly R. DeVries, 'Essay review – the 'Military revolution' Revisited', *Technology and Culture* 31 (1990), 500-507.
- Harding, Richard, *Seapower and Naval Warfare 1650-1830* (London 1999)
- Harvey, David, *Spaces of Global Capitalism* (London 2006)
- Hart, Simon, 'Scheepsbouw', in: L.M. Akveld, S. Hart, and W.J. van Hoboken (eds.), *Maritieme Geschiedenis der Nederlanden* Vol. 2 (Bussum 1977) 72-77
- Hemann, Friedrich-Wilhelm, 'Die Beziehungen zwischen dem Münsterland und des östlichen Niederlandem im Mittelalter', in: Jenny Sarrazin, *Kaufmann, Kram und Karrrenspur. Handel zwischen IJssel und Berkel* (Lüdinghausen 2001) 115-157
- Hibben, C.C., *Gouda in Revolt. Particularism and Pacifism in the Revolt of the Netherlands 1572-1588* (Utrecht 1983)
- Hintze, Otto, *Staat und Verfassung. Gesammelte Abhandlungen zur allgemeinen Verfassungsgeschichte* (Göttingen 1962)
- Holthuis, Paul, *Frontierstad bij het scheiden van de markt. Deventer, militair, demografisch, economisch, 1578-1648* (Deventer 1993)
- Peter Hoppenbrouwers, "The use and management of commons in the Netherlands. An overview", in: Martina de Moor e.a. (eds.), *The management*, 87-112, in particular 104-106
- Howard, Michael, 'Tools of War: Concepts and Technology', in: Lynn... 238-246;
- Howard, Michael, *War in European History* (London 1984)
- J.S.A. Huizinga, "Inkomsten en uitgaven van de familie Lewe 1586-1589 uit hun Westerwolds bezit", *Tijdschrift Westerwolde* 1997, 7-14.

I

- Inghenthron, Maximilian, 'Einleitung', in: Erich Kuttner, *Das Hungerjahr 1566. Eine Studie zur geschichte des niederländischen Frühproletariats und seiner Revolution* (Mannheim 1997) 16-104.
- Israel, Jonathan I., *Dutch Primacy in World Trade, 1585-1740* (Oxford 1989)
- Israel, Jonathan, *The Dutch Republic. Its Rise, Greatness, and Fall* (Oxford 1995)

J

- J.N. Jacobsen Jensen, 'Moryson's reis en zijn karakteristiek van de Nederlanden', *Bijdragen en Mededeelingen van het Historisch Genootschap* 39 (1918) 214-305
- Jayasena, Ranjith M., 'Katuwana. Archeologisch onderzoek van een VOC-fort in Sri-Lanka', in: M.H. Bartels, E.H.P. Cordfunke, and H. Sarfatij (eds), *Hollanders uit en thuis. Archeologie, geschiedenis en bouwhistorie gedurende de VOC-tijd in de Oost, de West en thuis. Cultuurhistorie van de Nederlandse expansie* (Hilversum 2002) 141-160
- Jespersen, Knud J.V., 'Social Change and Military Revolution in Early Modern Europe: Some Danish Evidence', *Historical Journal* 26 (1983) 1-13
- Joas, Hans, 'The Modernity of War. Modernization Theory and the Problem of Violence', *International sociology* 14 (1999) 457-472
- John, A.H., 'War and the English Economy, 1700-1763', *Economic History Review* 7 (1955) 329-344.
- Johnson, Joan, *Princely Chandos: James Brydges 1674-1744* (Gloucester 1984)
- Jones, Colin, 'The Military revolution and the Professionalisation of the French Army under the Ancien Régime', in: Michael Duffy (ed.), *The Military revolution and the State 1500-1800* (Exeter 1980) 29-48
- Jones, Colin, 'The Military Revolution and the Professionalisation of the French Army under the Ancien Régime', in: Clifford J. Rogers (ed), *The Military Revolution Debate: Readings on the Military Transformation of Early Modern Europe* (Boulder, CO, 1995), 149-167
- Jones, Eric, *The European Miracle: Environments, Economies and Geopolitics in the History of Europe and Asia* (Cambridge 1982)
- Jones, J.R., *The Anglo-Dutch Wars of the Seventeenth Century* (London and New York 1996)
- Joosting, J.G.C., *De Marken van Drente, Groningen, Overijssel en Gelderland* Vol. I (The Hague 1920)
- Judges, A.V., 'Philip Burlamachi: a financier of the Thirty Years' War', *Economica* 1926, 285-300

K

- Kamen, Henry, 'The Economic and Social Consequences of the Thirty Years' War', *Past and Present* 39 (1968) 44-61
- Kappelhof

- Kaptein, Herman, *De Hollandse textielnijverheid 1350-1600. Conjunctuur en continuïteit* (Hilversum 1998)
- Kennedy, Paul, *The Rise and Fall of Great Powers: Economic Change and Military Conflict from 1500 to 2000* (New York 1987)
- Kernkamp, J.H., *De handel op den vijand 1572-1609* (Utrecht 1931)
- Kingra, Mahinder S., 'The Trace Italienne and the Military Revolution During the Eighty Years' War', *Journal of Military History* 57 (1993) 431-446
- Kist, J.B., 'De VOC op Oostenburg. Gebouwen en terreinen', in: J.B. Kist a.o. (eds), *Van VOC tot Werkspoor. Het Amsterdamse Industrieterrein Oostenburg* (Utrecht 1986) 11-34.
- Klein, P.W., *De Trippen in de 17^e eeuw. Een studie over het ondernemersgedrag op de Hollandse stapelmarkt* (Assen 1965)
- Kleinehagenbrock, Frank, 'Einquartierung als Last für Einheimische und Fremde. Ein Beispiel aus einem hohenlohischen Amt während des Dreissigjährigen Krieges', in: Matthias Asche a.o. (eds), *Krieg, Militär und Migration in der Frühen Neuzeit* (Berlin 2008) 167-185
- Kleij, P. 'De scheepsbouw en scheepswerven aan de Hogedijk in Zaansdam', in: M.H. Bartels, E.H.P. Cordfunke, and H. Sarfatij (eds), *Hollanders uit en thuis. Archeologie, geschiedenis en bouwhistorie gedurende de VOC-tijd in de Oost, de West en thuis. Cultuurhistorie van de Nederlandse expansie* (Hilversum 2002) 9-26
- Klinkert, Wim, 'Water in oorlog. De rol van het water in de militaire geschiedenis', in: Eelco Beukers (ed.), *Hollanders en het water, Volume II* (Hilversum 2007), 451-504
- Koenen, H.J., *Voorlezingen over de geschiedenis der finantiën van Amsterdam* (Amsterdam 1855)
- Koenigsberger, H.G., 'The Organization of Revolutionary Parties in France and the Netherlands during the Sixteenth Century', *Journal of Modern History* 27 (1955) 335-351
- Knevel, Paul, *Burgers in het geweer. De schutterijen in Holland, 1550-1700* (Hilversum 1994)
- Koopmans, J.W., *De Staten van Holland en de Opstand. De ontwikkeling van hun functies en organisatie in de periode 1544-1588* (The Hague 1990)
- Kroener, Bernhard R., 'Soldat oder Soldateska? Programmatischer Aufriss einer Sozialgeschichte militärischer Unterschichten in der ersten Hälfte des 17. Jahrhunderts', in: Manfred Messerschmidt a.o. (eds), *Militärheschichte.Probleme – Thesen – Wege* (Stuttgart 1982) 100-123
- Kroener, Bernhard R. and Ralf Pröve (eds), *Krieg und Frieden. Militär und Gesellschaft in der Frühen Neuzeit* (Paderborn etc 1996)
- Kroener, Bernhard R., 'The Modern State and Military Society in the Eighteenth Century', in: Philippe Contamine (ed), *War and Competition between States* (Oxford 2000) 195-220
- Krüger, Kersten, 'Dänische und schwedische Kriegsfinanzierung im Dreissigjährigen Krieg bis 1635', in: Konrad Repgen (ed). *Krieg und Politik 1618-1648* (München 1988) 275-298
- Kuttner, Erich, *Das Hungerjahr 1566. Eine Studie zur geschichte des niederländischen Frühproletariats und seiner Revolution* (Herausgegeben und eingeleitet vom Maximilian Inghenthron; Mannheim 1997)
- Kuznets, Simon S., *Postwar economic growth: four lectures* (Cambridge MA, 1964)
- Kyriazis, Nicholas, 'Seapower and socioeconomic change', *Theory and Society* 30 (2006) 71-108

L

- Lammers, Cornelis J., 'Mutiny in comparative perspective', *International Review of Social History* 48 (2003) 473-482
- Lammers, Cornelis J., 'Strikes and Mutinies: A Comparative Study of Organizational Conflicts between Rulers and Ruled', *Administrative Science Quarterly* 14 (1969), 558-572
- Lane, Frederick C., 'Family Partnerships and Joint Ventures in the Venetian Republic', *Journal of Economic History* 4 (1944) 178-196
- Lane, Frederic C., 'The Role of Governments in Economic Growth in Early Modern Times', *Journal of Economic History* 35 (1975), 8-17
- Lane, Frederic C., *Profits from Power. Readings in protection rent and violence-controlling enterprises* (Albany 1979)
- Lesger, Clé, *Handel in Amsterdam ten tijde van de Opstand. Kooplieden, commerciële expansie en verandering in de ruimtelijke economie van de Nederlanden ca. 1550-ca.1630* (Hilversum 2001)
- Lesger, *Rise*
- Lemmink, Fredericus H.J., *Het ontstaan van de Staten van Zeeland en hun geschiedenis tot het jaar 1555* (Roosendaal 1951)
- Leper, J., *Kunstmatige inundaties in maritiem Vlaanderen 1316-1945* (Tongeren 1957)
- Leuftink, A.E., *De geneeskunde bij 's lands oorlogsvloot in de 17^e eeuw* (Assen 1953)
- Liesker and Fritschy, *Gewestelijke financiën*
- Limm, Peter, *The Thirty Years War* (London/New York 1984)

- Lindegren, Jan, 'Men, Money, and Means', in: Philippe Contamine (ed), *War and Competition between States* (Oxford 2000) 129-162
- Lorge, Peter, *War, Politics and Society in Early Modern China, 900-1795* (London/ New York 2005)
- Lynn, John A. (ed), *Feeding Mars: logistics in Western warfare from the Middle Ages to the present* (New York 1993)
- Lynn, John, 'The evolution of army style in the modern west', *International History Review* 18 (1996) 505-545.
- Lynn, John A. 'The History of Logistics and *Supplying War*', John A. Lynn (ed), *Feeding Mars. Logistics in warfare from the Middle Ages to the Present* (Boulder etc 1993) 9-27.
- Lynn, John A., 'Tactical evolution in the French army. 1560-1660', *French Historical Studies* 14 (1985) 176-191
- Lynn, John A., 'The *trace italienne* and the Growth of Armies: The French Case', in: Clifford J. Rogers (ed), *The Military Revolution Debate: Readings on the Military Transformation of Early Modern Europe* (Boulder, CO, 1995), 169-199
- Lynn, John A., *Giant of the Grand Siècle. The French Army, 1610-1715* (Cambridge 1997)
- Lynn, John A., 'Forging the Western army in seventeenth-century France', in: MacGregor Knox and Williamson Murray, *The dynamics of military revolution 1300-2050* (Cambridge 2001), 35-56

M

- Mann, Michael, *States, War and Capitalism. Studies in Political Sociology* (Oxford 1988)
- Mann, Michael, *The Sources of Social Power. A History of Power from the Beginning to A.D. 1760* (Cambridge 1986)
- Manning, Roger B., *An Apprenticeship in Arms. The Origins of the British army 1585-1702* (Oxford 2006)
- Martens, P., *Militaire architectuur en vestingbouw in de Nederlanden tijdens het regentschap van Maria van Hongarije (1531-1555). De ontwikkeling van een gebastioneerde vestingbouw* (KUL 2009)
- McNeill, William H., *The Pursuit of Power. Technology, Armed Force, and Society since AD. 1000* (Chicago 1982)
- McNeill, William, *Plagues and Peoples* (Garden City, NY, 1976)
- McNeill, William H., *Keeping Together in Time. Dance and Drill in Human History* (Cambridge (MA) 1995)
- R.B. Merriman, *Six contemporaneous revolutions* (Glasgow 1937)
- Millar, Gilbert John, 'The Landsknecht: his recruitment and organization', *Military Affairs* 35 (1971) 95-99
- Milward, Alan S., *War, Economy and Society 1939-1945* (Berkeley & Los Angeles 1979)
- Modelski, George, 'The Long Cycle of Global Politics and the Nation-State', *Comparative Studies in Society and History* 20 (1978), 214-235
- Modelski, George and William R. Thompson, 'Long cycles and Global War', in Manus I. Midlarski (ed), *Handbook of War Studies* London 1989, 23-54
- Möller, Hans Michael, *Das Regiment der Landsknechte* (Wiesbaden 1976)
- Murphy, Rhoads, 'Ottoman military organisation in south-eastern Europe, c. 1420-1720', in: Frank Tallet and D.J.B. Trim, *European Warfare, 1350-1750* (Cambridge 2010), 135-158
- Murray, Williamson and MacGregor Knox, 'Thinking about revolutions in warfare', in: MacGregor Knox and Williamson Murray, *The dynamics of military revolution 1300-2050* (Cambridge 2001), 1-14.

N

- Nadel, George, 'The Logic of the Anatomy of Revolution, with Reference to the Netherlands Revolt', *Comparative Studies in Society and History* 2 (1960), 473-484
- Neal, Larry, 'How it all began: the monetary and financial architecture of Europe during the first global capital markets, 1648-1815', *Financial History Review* 7 (2000) 117-140.
- Nef, John U., 'A Comparison of Industrial Growth in France and England from 1540 to 1640', *Journal of Political Economy*, 44 (1936) 289-317
- Nef, John U., *War and Human Progress* (London 1950)
- Nickle, B.H., *The Military Reforms of Prince Maurice of Nassau* (Newark, DE 1975)
- Nolan, John S., *Sir John Norreys and the Elizabethan Military World* (Exeter 1997)
- Noordegraaf, Leo, 'Economie en Opstand. Oorzaak en gevolg? Of gevolg en oorzaak?', *Spiegel Historiae* 19 (1994) 488-493.
- Noordegraaf, Leo, *Hollands welvaren. Levensstandaard in Holland 1450-1600* (Bergen 1985)
- North, Douglass, 'Transaction Costs, Institutions, and Economic History', *Zeitschrift für die gesamte Staatswissenschaft* 140 (1984) 7-17.

O

- O'Brien, Patrick Karl, *Fiscal and Financial Preconditions for the Rise of British Naval Hegemony 1485-1815* (London 2005)
- O'Brien, Patrick Karl, 'Fiscal Exceptionalism: Great Britain and its European Rivals from Civil War to Triumph at Trafalgar and Waterloo', in: David Winch (ed.), *The Political Economy of British Historical Experience* (Oxford 2002).
- Oosterhoff, F.G., *Leicester and the Netherlands 1586-1587* (Utrecht 1988)
- Organski, A.F.K. and Jacek Kugler, *The War Ledger* (Chicago 1980)
- Otte, Arjan, 'Zeeuwse zeezaken. Een admiraliteit rond de Eerste Engelse Oorlog, 1651-1655', *Tijdschrift voor Zeegeschiedenis* 23 (2004) 142-157

P

- Pagès, G., *The Thirty Years War, 1618-1648* (London 1970)
- Parker, Geoffrey, *The Army of Flanders and the Spanish Road, 1567-1659. The logistics of Spanish victory and defeat in the Low Countries' Wars* (Cambridge 2004)
- Parker, Geoffrey, *Spain and the Netherlands. Ten Studies* (London 1979)
- Parker, Geoffrey, *The military revolution. Military innovation and the rise of the West, 1500-1800* (Cambridge 1988)
- Parker, Geoffrey, *The Grand Strategy of Philip II* (New Haven, CT, 1998)
- Parker, Geoffrey, *The Dutch Revolt* (London 1985)
- Parker, Geoffrey, 'The 'Military Revolution, 1560-1660' – A Myth?', in: Clifford J. Rogers (ed), *The Military Revolution Debate: Readings on the Military Transformation of Early Modern Europe* (Boulder, CO, 1995), 37-54
- Parker, Geoffrey, 'From the House of Orange to the House of Bush: 400 years of revolutions in military affairs', *Militaire Spectator* 172 (2003) 177-193
- Parker, Geoffrey, 'In Defense of the Military Revolution', in: Clifford J. Rogers (ed), *The Military Revolution Debate: Readings on the Military Transformation of Early Modern Europe* (Boulder, CO, 1995), 337-365
- Parker, Geoffrey, *The Thirty Years War* (London and New York 1997)
- Parrott, David, *Richelieu's Army. War, Government and Society in France, 1624-1642* Cambridge 2001)
- Parrott, David, 'From military enterprise to standing armies: war, state, and society in western Europe, 1600-1700', in: Frank Tallet and D.J.B. Trim, *European Warfare, 1350-1750* (Cambridge 2010), 74-95
- Parrot, David, 'The Utility of Fortifications in Early Modern Europe: Italian Princes and Their Citadels, 1540-1640', *War in History* 7 (2000) 127-153
- Parrott, David A., 'Strategy and Tactics in the Thirty Years' War: The 'Military Revolution'', in: Clifford J. Rogers (ed), *The Military Revolution Debate: Readings on the Military Transformation of Early Modern Europe* (Boulder, CO, 1995), 227-251
- Pelus, Marie-Louise, 'A Lübeck et Hambourg au XIIe siècle: crise financière, conjoncture économique, potentiel économique, progrès économique. Une série de questions', in Genet, *La Ville*, 243-262
- Pepper, Simon, 'Aspects of operational art: communications, cannon, and small war', in: Frank Tallet and D.J.B. Trim, *European Warfare, 1350-1750* (Cambridge 2010), 181-202.
- Perjés, G., 'Army Provisioning, Logistics and Strategy in the Second Half of the 17th Century', *Acta Historica Academiae Scientiarum Hungaricae* 16 (1970), 1-52
- Poelwijk, Arjan, *In dienste vant suyckerbacken. De Amsterdamse suikernijverheid en haar ondernemers, 1580-1630* (Hilversum 2003)
- Polišenský, J.V., *War and Society in Europe 1618-1648* (Cambridge etc 1978)
- Pollmann, Judith, 'Countering the Reformation in France and the Netherlands: Clerical Leadership and Catholic Violence 1560-1585', *Past and Present* 190 (2006) 83-120
- Pollmann, Judith, 'Internationalisering en de Nederlandse Opstand', *Bijdragen en Mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden* 124 (2009) 515-535
- Postema, Jan, *Johan van den Corput (1542-1611). Kaartmaker, Vestingbouwer, Krijgsman* (Kampen 1993)
- Potter, Mark, 'War Finance and Absolutist State Development in Early Modern Europe: an Examination of French Venality in the Seventeenth Century', *Journal of Early Modern History* 7 (2003) 138-147
- Potter, Mark, and Jean-Laurent Rosenthal, 'Politics and public finance in France: The Estates of Burgundy, 1660-1790', *Journal of Interdisciplinary History* 27 (1997) 577-612.
- Potter, Mark, and Jean-Laurent Rosenthal, 'The development of intermediation in French credit markets: evidence from the Estates of Burgundy', *The Journal of Economic History* 62 (2002) 1024-1049
- Prak, Maarten, and Jan Luiten van zanden, 'Tax Morale and Citizenship in the Dutch Republic', in: Oscar Gelderblom (ed.), *The Political Economy of the Dutch Republic* (Surrey 2009) 143-165.
- Price, J.L., 'A State dedicated o war? The Dutch Repiubnlic in the Seventeenth century in Ayton & Price 1995

Price, J.L., *Holland and the Dutch Republic in the Seventeenth Century. The Politics of Particularism* (Oxford 1994)

R

Rasler, Karen A. and William R. Thompson, *War and State Making. The Shaping of Global Powers* (Boston 1989)

Raven, G.J.A., 'Naval Organization', *Revue Internationale d'Histoire Militaire* 58 (1984) 155-166.

Raven, G.J.A., 'That Expensive Asset. A Short History of Netherlands Naval Personnel', *Revue Internationale d'Histoire Militaire* 58 (1984) 167-186.

Redlich, Fritz, 'Contributions in the Thirty Years' War', *Economic History Review* 12 (1959-1960) 247-254

Redlich, Fritz, *The German Military Enterpriser and his Work Force. A Study in European Economic and Social History* Vols I-II (Wiesbaden 1964-1965)

Reitsma, R. *Centrifugal and centripetal forces in the early Dutch Republic. The States of Overijssel 1566-1600* (Amsterdam 1982)

Reitsma, Richard, 'Dutch finance and the English taxes in the seventeenth century', in: S. Groenveld, M.E.H.N. Mout, and I. Schöffner, *Bestuurders en Geleerden. Opstellen over onderwerpen uit de Nederlandse geschiedenis van de zestiende, zeventiende en achttiende eeuw* (Amsterdam/Dieren 1985) 107-112.

Richards, John F., *Unending frontier, An Environmental history of the early Modern World* (Berkeley and London 2003)

Roberts, Michael, *Essays in Swedish History* (London 1967)

Roberts, Michael, 'The Military Revolution, 1560-1660', in: Clifford J. Rogers (ed), *The Military Revolution Debate: Readings on the Military Transformation of Early Modern Europe* (Boulder, CO, 1995), 13-35

Roberts, Michael, *The Swedish Imperial Experience, 1560-1718* (Cambridge 1979)

Robiseaux, Thomas, *Rural society and the search for order in early modern Germany* (Cambridge 1989)

Rodger, Nicolas, 'The military revolution at sea', *Social Science Tribune* 37 (2003) 59-76.

Rogers, Clifford J., 'Tactics and the face of battle', in: Frank Tallet and D.J.B. Trim, *European Warfare, 1350-1750* (Cambridge 2010), 203-235

Rogers, Clifford J., 'The military Revolutions of the Hundred Yars War', in: Clifford J. Rogers (ed), *The Military Revolution Debate: Readings on the Military Transformation of Early Modern Europe* (Boulder, CO, 1995), 55-93

Rommelse, Gijs, *The Second Anglo-Dutch War (1665-1667). Raison d'état, mercantilism and maritime strife* (Hilversum 2006)

Rommelse, Gijs, 'English privateering against the Dutch Republic during the Second Anglo-Dutch War (1664-1667)', *Tijdschrift voor Zeegechiedenis* 22 (2003) 17-31.

Roodhuyzen, Thea, *De admiraliteit van Friesland* (Franeker 2003)

Rooms, Etienne, *De organisatie van de troepen van de Spaans-Habsburgse monarchie in de Zuidelijke Nederlanden (1659-1700)* (Brussels 2003)

Rooms, Etienne, 'Bezoldiging, bevoorrading en inkwartiering in de Spaanse Nederlanden', *Bijdragen en Mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden* 118 (2003) 519-544

Rooze-Stouthamer, C., *De opmaat tot de Opstand. Zeeland en het centraal gezag (1566-1572)* (Hilversum 2009)

Rose, Elihu, 'The Anatomy of Mutiny', *Armed Forces and Society* 8 (1982), 561-574

Rothenberg, Gunther E., 'Maurice of Nassau, Gustavus Adolphus, Raimondo Montecuccoli, and the "Military Revolution" of the Seventeenth century', in Peter Paret (ed), *Makers of Modern Strategy. From Machiavelli to the Nuclear Age* (Oxford 1986) 32-63

Rowlands, Guy, *The Dynastic State and the Army under Louis XIV. Royal Service and Private Interest, 1661-1701* (Cambridge 2002)

S

Schennach, Martin, "'Der Soldat sich nit mit den Baurn, auch der Baur nit mit den Soldaten betragt". Das Verhältnis zwischen Tiroler Landbevölkerung und Militär von 1600 bis 1650', in: Stefan Kroll and Kersten Krüger (eds), *Militär und ländliche Gesellschaft in der frühen Neuzeit* (Hamburg 2000) 41-78

Schlögl, Rudolf, *Bauern, Krieg und Staat. Overbayerische Bauernwirtschaft und frühmoderner Staat im 17. Jahrhundert* (Göttingen 1988)

Schnee, Heinrich, *Die Hoffinanz und der moderne Staat. Geschichte und System der Hoffaktoren an deutschen Fürstenthöfen im Zeitalter des Absolutismus. Vols 1-3* (Berlin 1953-1955)

Schöffner, I., 'The Dutch Revolt Anatomized. Some Comments', *Comparative Studies in Society and History* 3 (1961), 470-477

Schulten, Kees, 'Ontstaan van de Republiek en het Staatse leger', in: Jaap R. Bruijn and Cees B. Wels, *Met Man en Macht. De militaire geschiedenis van Nederland 1550-2000* (Amsterdam 2003) 13-43

C.M. Schulten and J.W.M. Schulten, *Het leger in de zeventiende eeuw* Bussum 1969

- Showalter, Dennis E., 'Caste, skill, and training: the evolution of cohesion in European armies from the Middle Ages to the sixteenth century', *The Journal of Military History* 57 (1993) 407-430
- Sicking, Louis, 'Naval warfare in Europe, c. 1330-c. 1680', in: Frank Tallet and D.J.B. Trim, *European Warfare, 1350-1750* (Cambridge 2010), 236-263.
- Sikora, Michael, 'Söldner – historische Annäherung an einen Kriegertypus', *Geschichte und Gesellschaft* 29 (2003) 210-238
- Slack, Paul, 'Material progress and the challenge of affluence in seventeenth-century England', *Economic History Review* 62 (2009) 576-603
- Smith, R.P., 'Military expenditure and capitalism', *Cambridge Journal of Economics* 1 (1977) 61-76.
- Snapper, Frits, *Oorlogsinvloeden op de overzeese handel van Holland 1551-1719* (Amsterdam 1959)
- Soly, Hugo, *Urbanisme en kapitalisme te Antwerpen in de 16e eeuw. De stedenbouwkundige en industriële ondernemingen van Gilbert van Schoonebeke* (Brussels 1977); (deze maar niet? Hugo Soly, 'De bouw van de Antwerpse citadel (1567-1571). Sociaal-economische aspecten', *Belgisch Tijdschrift voor Militaire Geschiedenis* 21 (1976), pp.)
- Soly, Hugo, 'Een Antwerpse Compagnie voor de levensmiddelenbevoorrading van het leger in de Nederlanden in de zestiende eeuw', *Bijdragen en Mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden* 86 (1971) 350-362.
- Sombart, Werner, *Krieg und Kapitalismus* (München 1913)
- Sombart, Werner, *Der moderne Kapitalismus. Historisch-systematischer Darstellung des gesamteuropäischen Wirtschaftslebens von seinen Anfängen bis zur gegenwart* (München and Leipzig 1928)
- Starkey, Armstrong, *War in the Age of Enlightenment, 1700-1789* (Westport 2003)
- Steegen, Erwin, *Kleinhandel en stedelijke ontwikkeling. Het kramersambacht te Maastricht in de vroegmoderne tijd* (Hilversum 2006)
- Steensgaard, Niels, *The Asian trade revolution of the seventeenth century: the East India Companies and the decline of the caravan trade* (Chicago-London 1974)
- Stols, Eddy, *De Spaanse Brabanders of de handelsbetrekkingen der Zuidelijke Nederlanden met de Iberische Wereld 1598-1648* Vol. I-II (Brussels 1971)
- Storrs, Christopher, 'The Army of Lombardy and the Resilience of Spanish Power in the reign of Carlos II (1665-1700), Part I', *War in History* 4 (1997) 371-197.
- Strubbe, Benoit, *Oorlogsscheepsbouw en werven in Zeeland tijdens de Engels-Staatse Oorlogen (1650-1674)* (Licentiaatsverhandeling, Gent 2007)
- Swart, Erik, 'From Landsknecht to Soldier: the Low German foot soldiers of the Low Countries in the second half of the Sixteenth century', *International Review of Social History* 51 (2006) 75-92.
- Swart, Erik, *Krijgsvolk. Militaire professionalisering en het ontstaan van het Staatse leger, 1568-1590* (Amsterdam 2006)
- Swart Field of Finance

T

- Tallet, Frank, *War and society in early modern Europe, 1495-1715* (London and New York 1992)
- Tamaki, Toshiaki, 'The Formation of the Fiscal Military State and the Network of Merchants', *KSU Economic and Business Review* 25 (1998), 73-87.
- R.H. Tawney, *Business and politics under James I. Lionel Cranfield as merchant and minister* (Cambridge 1958)
- Te Brake, *Shaping History*,
- Temple, William
- 't Hart, Marjolein, 'The Dutch Revolt 1566-81: A national revolution?', in: David Parker (ed), *Revolutions and the Revolutionary Tradition* (London and New York 2000) 15-33.
- 't Hart, Marjolein, 'The Common Soldier in Rebel Armies: An Introduction', *International Review of Social History* 51 (2006) 71-74
- Hart, Marjolein C. 't. (1989). *In quest for funds. Warfare and stateformation in the Netherlands, 1620-1650*. Leyden. Leyden University Dissertation.
- 't Hart, Marjolein, 'Mutual advantages: State Bankers as brokers between the City of Amsterdam and the Dutch Republic', Oscar Gelderblom (ed.), *The Political Economy of the Dutch Republic* (Surrey 2009) 115-142
- 't Hart and Limberger, staatsmacht en stedelijke autonomie (check title H 7)
- Theibault, John, *German Villages in Crisis. Rural Life in Hesse-Hassel and the Thirty Years' War, 1580-1720* (Atlantic Highlands, NJ, 1995)
- Thijs, Alfons K. , *Van 'werkwinkel' tot 'fabriek'. De textielnijverheid te Antwerpen (Einde 15de-begin 19de eeuw* (Brussel 1987)

- Thoen, Erik, 'Oorlogen en platteland. Sociale en economische aspecten van militaire destructie in Vlaanderen tijdens de late middeleeuwen en de vroege moderne tijden', *Tijdschrift voor Geschiedenis* 91 (1978) 363-378
- Thompson, I.A.A., *War and Government in Habsburg Spain 1560-1620* (London 1976)
- Thompson, I.A.A., *War and Society in Habsburg Spain* (Aldershot 1992)
- Thompson, William R., *On global war. Historical-structural approaches to World Politics* (Columbia, S.C. 1988)
- Thompson, William R., 'The Military Superiority Thesis and the Ascendancy of Western Eurasia in the World System', *Journal of World History* 10 (1999) 143-178.
- Thompson, I.A.A., 'Money, Money, and yet More Money! Finance, the Fiscal State, and the Military Revolution: Spain 1500-1650', in: Clifford J. Rogers (ed), *The Military Revolution Debate: Readings on the Military Transformation of Early Modern Europe* (Boulder, CO, 1995), 273-298
- Tilly, Charles, *European Revolutions, 1492-1992* (Oxford and Cambridge, MA 1993)
- Tilly, Charles, *Coercion, Capital, and European States, AD 1490-1990* (Cambridge, MA and Oxford 1990)
- Tilly, Charles, *The Contentious French* (Cambridge, MA 1986)
- Tilly, Charles, 'War Making and State Making as Organized Crime', in: Peter B. Evans, Dietrich Rueschemeyer and Theda Skocpol, *Bringing the State Back In* (Cambridge 1985) 169-191
- Tops, N.J., 'De heffing der Spaanse contributiën tot 1635 in het oosten der Republiek of the 'landbederfelijke' rol van Grol, Oldenzaal en Lingen', *Bijdragen en Mededelingen Gelre* 78 (1987) 34-64
- Tracy, James D., *The Founding of the Dutch republic. War, Finance, and Politics in Holland, 1572-1588* (Oxford 2008)
- Tracy, James D., *A Financial Revolution in the Habsburg Netherlands. Renten and Renteniers in the County of Holland, 1515-1565* (Berkeley etc 1985)
- Tracy, James D., 'Holland's New Fiscal Regime, 1572-1576', in: Oscar Gelderblom (ed.), *The Political Economy of the Dutch Republic* (Surrey 2009) 41-54.
- Trim, D.J.B., 'Introduction', in: David Trim (ed), *The chivalric ethos and the development of military professionalism* (Leiden 2003) 1-38
- Trim, D.J.B., 'Army, Society and Military Professionalism in the Netherlands during the Eighty Years' War', in: David Trim (ed), *The chivalric ethos and the development of military professionalism* (Leiden 2003) 269-289.
- Trompeter, Cor, *Leven aan de rand van de Republiek. Stad en gericht Almelo 1580-1700* (Hilversum 2006)
- Troost, Wout, *William III, the Stadholder-King. A Political Biography* (Aldershot 2005)
- Turnbull, Stephen, *The Art of Renaissance Warfare. From the Fall of Constantinople to the Thirty Years War* (London 2006)

U

- Ulrich, Bernd, 'Militärgeschichte von unten. Anmerkungen zu ihren Ursprüngen, Quellen und Perspektiven im 20. Jahrhundert', *Geschichte und Gesellschaft* 22 (1996) 473-503

V

- Valkenier, Petrus, *'t Verwerd Europa, ofte Politijke en Historische Beschryving* (Amsterdam 1675)
- Van Aitzema, Lieuwe, *Historie of Verhael van Saken van Staet en Oorlogh in, ende omtrent de Vereenigde Nederlanden. Vols I-IV* (The Hague 1667)
- Van Bavel, Bas, 'Rural Development and Landownership in Holland, c.1400-1650', in: Oscar Gelderblom (ed.), *The Political Economy of the Dutch Republic* (Surrey 2009) 167-196
- Van Bavel, Bas, *Manors and Markets. Economy and Society in the Low Countries, 500-1600* (Oxford 2010)
- Van Bavel and Jan Luiten Van Zanden, 'The jump-start of the Holland economy during the late medieval crisis, c. 1350-c.1500', *Economic History Review* 57 (2004) 503-532.
- Van Beek, B.L., 'Zout uit het Caribisch gebied. Archeologische verkenningen nabij het fort Araya en op het eiland La Tortuga, Venezuela', in: M.H. Bartels, E.H.P. Cordfunke, and H. Sarfatij (eds), *Hollanders uit en thuis. Archeologie, geschiedenis en bouwhistorie gedurende de VOC-tijd in de Oost, de West en thuis. Cultuurhistorie van de Nederlandse expansie* (Hilversum 2002) 71-84
- Van Beylen, J. *Schepen van de Nederlanden. Van de late middeleeuwen tot het einde van de 17^e eeuw* (Amsterdam 1970)
- Van Bochove, Christiaan, 'De Hollandse haringvisserij tijdens de Vroegmoderne Tijd', *Tijdschrift voor Sociale en Economische Geschiedenis* 1 (2004) 3-27
- Van den Burg, Martijn, and Marjolein 't Hart, 'Renteniers and the Recovery of Amsterdam's Credit (1578-1605)', in: M. Boone, K. Davids and P. Janssens (eds), *Urban Public Debts. Urban Government and the Market for Annuities in Western Europe (14th-18th centuries)* (Turnhout 2003) 197-218.

- Van der Burg, Martijn, 'Rotterdamse stadsfinanciën in de tweede helft van de zeventiende eeuw', *Rotterdams Jaarboekje Rotterdams Jaarboekje* 101 (2003) 106-130
- Van der Ent, L., 'Oostersche contributiën. Contributie aan de vijand in Drenthe, 1621-1633', in: W. Frtischy, J.K.T. Postma and J. Roelevink, *Doel en middel. Aspecten van financieel overheidsbeleid in de Nederlanden van de zestiende eeuw tot heden* (Amsterdam 1995)
- Van der Heijden, Manon, *Geldschietters van de stad. Financiële relaties tussen stad, burgers en overheden 1550-1650* (Amsterdam 2006)
- Van der Linden, Marcel, 'Marx und Engels, der niederländische Marxismus und die kapitalistische Musternation des 17. Jahrhunderts', in: Marcel van der Linden (ed), *Die Rezeption der Marxschen Theorie in den Niederlanden* (Trier 1992) 9-46
- Van der Wee, Herman, 'De stedelijke economie in de Zuidelijke Nederlanden en het prinsbisdom Luik in de 16de en de 17de eeuw', in: Jean-Marie Duvoisquel and Ignace Vandevivere (eds), *Luister van Spanje en de Belgische syeden, 1500-1700. Vol. 1* (Brussels 1985), 107-122
- Van der Wee, Herman, *The growth of the Antwerp market and the European economy (fourteenth-sixteenth centuries)* (The Hague 1963)
- Van der Wee, Herman, *The Low Countries in the Early Modern World* (Aldershot 1993)
- Van der Woudem A.M., *Het Noorderkwartier. Een regionaal historisch onderzoek in de demografische en economische geschiedenis van westelijk Nederland van de late middeleeuwen tot het begin van de negentiende eeuw* (Utrecht 1983)
- Van Deursen, A.Th., 'Holland's Experience of War during the Revolt of the Netherlands', in: A.C. Duke and C.A. Tamse (eds), *Britain and the Netherlands IV, War and Society* (The Hague 1977) 19-53.
- Van deursen, A.Th., 'De Raad van State onder de Republiek van 1588-1795', *Raad van State 450 Jaar* (The Hague 1981) 47-92.
- Van Deursen, A.Th., *Het kopergeld van de Gouden Eeuw. Volk en Overheid* (Assen 1979)
- Van Dillen, *Van Rijkdom en Regenten. Handboek tot de Economische en Sociale geschiedenis van nederland tijdens de Republiek* (The Hague 1970)
- Van Gelder, H.A. Enno, *De Nederlandse munten* (Utrecht/Antwerpen 1965)
- Van Gelder, H.A. Enno, *Revolutionnaire Reformatie. De vestiging van de Gereformeerde kerk in de Nederlandse gewesten, gedurende de eerste jaren van de Opstand tegen Filips II, 1575-1585* (Amsterdam 1943)
- Van Hoof, J.P.C.M., 'Met een vijand als bondgenoot', *Bijdragen en Mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden* 103 (1988) 622-651.
- Van Hoof, J.P.C.M., 'Nieuwe manieren, sterke frontieren. Het bouwconcept van Menno van Coehoorn en zijn aandeel in de verbetering van het verdedigingsstelsel', *Bijdragen en Mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden* 118 (2003) 545-566
- Van Houtte, J.A., 'Onze zeventiende eeuw, Ongelukseeuw?', *Mededelingen van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België*, 15:8 (1953) 3-32.
- Van Loo, Ivo, 'For Freedom and Fortune. The rise of Dutch privateering in the first half of the Revolt, 1568-1609', in Van der Hoeven ...173-196
- Van Nierop, H.F.K., 'De troon van Alva. Over de interpretatie van de Nederlandse Opstand', *Bijdragen en Mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden* 110 (1995) 205-223
- Van Nierop, Henk, *Het verraad van het Noorderkwartier. Oorlog, terreur en recht in de Nederlandse Opstand* (Amsterdam 1999)
- Van Nimwegen, Olaf, *De subsistentie van het leger. Logistiek en strategie van het geallieerde en met name het Staatse leger tijdens de Spaanse Successieoorlog in de Nederlanden en het Heilige Roomse Rijk (1701-1712)* (The Hague 1995)
- Van Nimwegen, Olaf, *Deser landen krijchsvolck. Het Staatse leger en de militaire revoluties 1588-1688* (Amsterdam 2006)
- Van Nimwegen, Olaf, 'Het Staatse leger en de militaire revolutie van de vroegmoderne tijd', *Bijdragen en Mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden* 118 (2003) 494-518
- Van Nimwegen, Olaf, 'The transformation of army organisation in early-modern western Europe, c. 1500-1789', in: Frank Tallet and D.J.B. Trim, *European Warfare, 1350-1750* (Cambridge 2010), 159-180
- Van Peteghem, P., 'Vlaanderen in 1576: revolutionair of reactionair?', *Tijdschrift voor Geschiedenis* 89 (1976) 335-357.
- Cornelis D. van Strien, *British Travellers in Holland during the Stuart period. Edward Browne and John Locke as tourists in the United Provinces* (Amsterdam 1989)
- Van Tielhof, Milja, *The Mother of all Trades. The Baltic Grain Trade in Amsterdam from the late 16th to the Early 19th Century* (Leiden 2002)
- Van Vliet, A.P., *Vissers en kapers. De zeevisserij vanuit het Maasmondgebied en de Duinkerker kapers (ca. 1580-1648)* (The Hague 1994).

- Van Vliet, A.P., 'Foundation, Organization and Effects of the Dutch Navy (1568-1648), in Van der Hoeven 153-172
- Van Vliet, Adri P., 'De Staatse Vloot in de Tachtigjarige Oorlog', in: Jaap R. Bruijn and Cees B. Wels, *Met Man en Macht. De militaire geschiedenis van Nederland 1550-2000* (Amsterdam 2003) 44-64
- Van Winter, P.J., *Westerwolde generaliteitsland* (Assen 1948)
- Van Zanden, J. L. 'De Economie van Holand in de periode 1650-1805: groei of achteruitgang? Een overzicht van bronnen, problemen en resultaten', *Bijdragen en Mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden* 102 (1987) 562-609.
- Van Zanden, Jan Luiten, 'Economic growth in the Golden Age: the development of the economy of Holland, 1500-1650', *Economic and Social History of the Netherlands* 4 (1993) 5-26.
- Van Zanden, J.L., 'Een fraaie synthese op een wankele basis', *Bijdragen en Mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden* 106 (1991) 451-457.
- Van Zanden, Jan Luiten and Maarten Prak, 'Towards an economic interpretation of citizenship: the Dutch republic between medieval communes and modern nation states', *economic review of Economic history* 10 (2006) 111-145.
- Verlinden, Charles, 'En Flandre sous Philippe II: durée de la crise économique', *Annales. Économies, Sociétés, Civilisations* 7 (1952), 21-30
- Vermeesch, Griet, 'War and garrison towns in the Dutch Republic: the cases of Gorinchem and Doesburg (c. 1570- c. 1660), *Urban History* 36 (2009) 3-23.
- Vermeesch, Griet, *Oorlog, steden en staatsvorming. De grenssteden Gorinchem en Doesburg tijdens de geboorte-eeuw van de Republiek (1570-1680)* (Amsterdam 2006)
- Vermeesch, Griet, 'Organisation stratégique et bénéfiques économiques. Les garnisons à Gorinchem et Doesburg pendant la révolte des Pays-Bas (1572-1648)', in: Philippe Bragard e.a. (eds), *L'armée et la ville dans l'Europe du nord et du Nord-Ouest. Du Xve siècle à nos jours* (Louvain 2006) 275-289.
- Vermeir, René, *In staat van oorlog. Filips IV en de Zuidelijke Nederlanden, 1629-1648* (Maastricht 2001)
- Vogel, Hans, 'Arms production and exports in the Dutch Republic, 1600-1650', Van der Hoeven 197-210.
- Vogel, H.Ph., 'De republiek als wapenexporteur 1600-1650', in: J.P. Puype and M. van der Hoeven (eds), *Het arsenaal van de wereld. De Nederlandse wapenhandel in de Gouden eeuw* (Amsterdam 1993)13-21.
- Von Grimmelshausen, Johann Jakob Christoffel, *Simplicius Simplicissimus* (translated by Monte Aclair) (Lanham MD/New York/London 1986)
- Vorsters, S.A., *Het beleg en de overgave van Breda, Vol. 1* (Breda 1993)
- Voth and Drehlichman
- Vries, Peer, 'Governing Growth: A Comparative Analysis of the Role of the State in the rise of the West', *Journal of World History* 13 (2002) 67-138.

W

- Wätjen, Hermann, *Das holländische Kolonialreich in Brasilien. Ein Kapitel aus der Kolonialgeschichte des 17. Jahrhunderts* (Gotha 1921)
- Wagenaar, Pieter, 'De "waardgelders" of Den Haag', Van der Hoeven 211-230
- Wallerstein, Immanuel, *The Modern World-System. Vol. II: Mercantilism and the Consolidation of the European World-Economy, 1600-1750* (New York 1980)
- Watson, I.Bruce, 'Fortifications and the 'Idea' of Force in Early English East India Company Relations with india', *Past and Present* 88 (1980) 70-87
- Weber, Max, *From Max Weber: Essays in Sociology*, ed. by H.H. Gerth and C. Wright Mills (New York 1946)
- Wegman, C.J. and R.M.A. Wegman, *Het kerspel Wedde* (Wierden 2004)
- Wegman: C.J. and R.M.A. Wegman, *Westerwolders en hun woningbezit van 1568 tot 1829* Vols. I-VI (Wierden 1991-2004)
- Westera, L.D., 'De geschutsgieterij in de Republiek', in Clé Lesger and Leo Noordegraaf (eds.), *Ondernemers en bestuurders. Economie en politiek in de Noordelijke Nederlanden in de late middeleeuwen en vroegmoderne tijd* (Amsterdam 1999) 575-602
- Westra, Frans, *Nederlandse ingenieurs en de fortificatiewerken in het eerste tijdperk van de Tachtigjarige Oorlog, 1573-1604* (Groningen 1992)
- Weir, William R., *Turning Points in Military History* (New York 2005)
- White, Lorraine, 'The Experience of Spain's Early Modern Soldiers: Combat, Welfare and Violence', *War in History* 9 (2002) 1-38
- Wijffels, Alan and Ivo van Loo, 'Zealand Privateering and the Anglo-Spanish Peace Treaty of 1630. The Adirlaty Proceedings in the case Le Clercq c. Lopez Fernandez', in: B.C.M. Jacobs and E.C. Coppens (eds), *Een Rijk Gerecht. Opstellen aangeboden aan Prof. Mr. P.L. Nève* (Nijmegen 1998), 635-674.
- Wijn, J.W., 'Military Forces and Warfare, 1610-48', *The New Cambridge Modern History* 4: *Online*
- Wijn, J.W., *Het krijgswezen in den tijd van Prins Maurits* (Utrecht 1934)

- Willemsen, R., *Enkhuizen tijdens de Republiek. Een economisch-historisch onderzoek naar stad en samenleving van de 16^e tot de 19^e eeuw* (Hilversum 1988)
- Wilson, Charles, *England's apprenticeship 1603-1763* (London 1965)
- Wilson, Peter H., 'German Women and War, 1500-1800', *War in History* 3 (1996) 127-160
- Wilson, Peter H., *The Thirty Years War. Europe's Tragedy* (Cambridge, Mass. 2009)
- Wilson, Peter H., *War, state and society in Württemberg, 1677-1793* (Cambridge 1995)
- Wolf, Eric, *Europe and the People without History* (Berkeley, CA, 1982)
- Wood, John B., *The King's Army: Warfare, Soldiers and Society during the Wars of Religion in France, 1562-1576* (Cambridge 2000)
- Woltjer het beeld vergruisd?
- Woltjer, J.J., *Tussen vrijheidsstrijd en burgeroorlog: over de Nederlandse Opstand 1555-1580* (Amsterdam 1994)
- Wurtzel, Ellen, 'Embattled City Walls: a debate over use, jurisdiction and power inn the city of Lille, 1400-1526', paper the Power of Space New York 2010

Y

- Yntema, Richard, 'Entrepreneurship and Technological Change in Holland's Brewing Industry, 1500-1580', in: L. Noordegraaf and C. Lesger (eds.) *Entrepreneurs and Entrepreneurship in Early Modern times: Merchants and Industrialists within the Orbit of the Dutch Staple Market* (The Hague, 1995), 185-201.

Z

- Zagorin, Perez, *Rebels and Rulers, 1500-1660. Volume II. Provincial rebellion. Revolutionary civil wars, 1560-1660* (Cambridge 1982)
- Zandvliet, Kees, *Mapping for money. Maps, planms and topographic paintings and their role in Dutch overseas expansion during the 16th and 17th centuries* (Amsterdam 1998)
- Zuijderduijn, Jaco, *Medieval Capital Markets. Markets for renten, State Formation and Private Investment in Holland (1300-1550)* (Leiden 2009)
- Zwitzer, H.L., *De militie van den staat. Het leger van de Republiek der Verenigde Nederlanden* (Amsterdam 1991)
- Zwitzer, H.L., 'De soldaat', in: H.M. Beliën, A.Th. van Deursen and G.J. van Setten, *Gestalten van de Gouden Eeuw. Een Hollands groepsportret* (Amsterdam 1995) 157-182